ROMÂNII DIN NORDUL BUCOVINEI (UCRAINA): INTERFERENȚE LINGVISTICE ŞI CULTURALE

ALEXANDRINA CERNOV

Elementele de contact şi liantul unor relaţii de cunoaştere şi colaborare între două popoare, cum sunt cel ucrainean şi român din Ucraina, a căror istorie, în anumite spaţii geopolitice, se împleteşte inevitabil, sunt limba şi cultura naţională populară tradiţională şi cultă, care constituie unul din vectorii spirituali ai modului de viaţă al populaţiei. În teritoriile care, consecutiv, au fost sub diferite stăpâniri – a Moldovei medievale, Austriei, României regale, URSS-ului şi a Ucrainei, în cazul Regiunii Cernăuţi[1]; a Ungariei, Cehoslovaciei, URSS-ului şi Ucrainei, în cazul Regiunii Transcarpatice (Maramureşul din stânga Tisei); a Moldovei medievale, Turciei, Rusiei, României, URSS-ului şi Ucrainei, în cazul Regiunii Odesa (actualul raion Izmail, de fapt fosta Basarabie propriu-zisă) – s-au constituit zone de interferenţă multiculturală şi polilingvistică constante, s-a format o mentalitate specifică şi încredere reciprocă între reprezentaţii diferitor naţionalităţi. Un astfel de comportament, bazat mai ales pe respectarea valorilor culturale naţionale, a creat o atmosferă de respect, toleranţă şi înţelegere care a dominat spiritele conflictuale, cele mai dificile fiind, însă, perioadele de tranziţie care, odată cu instituirea noii stăpâniri, când se impunea, imperativ, însuşirea altei limbi oficiale, se cerea adaptarea populaţiei băştinaşe la o nouă formă de administraţie şi politică. Se modifica esenţial interacţiunea culturilor existente şi dualitatea dialogului cultural, aveau loc schimbări profunde de gândire şi atitudine poziţională, accentuând-se nevoia de identitate etnică, lingvistică şi culturală, factori care condiţionează psihicul uman. Schimbarea bruscă a modului de viaţă, impus de noua administraţie, şi a politicii naţionale, introducerea unei noi limbi oficiale ca limbă de comunicare obligatorie, a limbii de predare în şcoli, alături de alte obiecte noi, a marcat întotdeauna negativ populaţia băştinaşă, complicând natura relaţiilor interetnice existente până atunci. Destinul neobişnuit al civilizaţiei, culturii şi ambianţei mediului lingvistic al populaţiei româneşti din actuala Regiune Cernăuţi

[1] Reamintim că teritoriul actualei regiuni Cernăuţi nu coincide doar cu nordul Bucovinei istorice ci include şi Ţinutul Herţei din fostul judeţ Dorohoi şi o parte din nordul Basarabiei, fostul judeţ Hotin, astăzi raionul Noua Sulița.

Analele Bucovinei, **XVII**, *1* (34), p. 205–221, Bucureşti, 2010

BDD-A32533 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:35 UTC)

a fost condiționat de soarta istorică pe care au avut-o teritoriile sale. Să amintim doar faptul că, în secolul XX, limba de stat s-a schimbat de patru ori, ceea ce nu putea să nu afecteze populația băștinașă și să dezechilibreze modul ei de viață.

În istoria Țării de Sus a Moldovei (după 1775 – Bucovina), distingem cinci perioade în care modul de viață al populației s-a schimbat esențial: 1) 1359–1774 (415 ani) – face parte din Moldova; 2) 1775–1918 (143 de ani) Bucovina s-a aflat sub stăpânirea Imperiului Habsburgic; 3) 1918–1940 și 1941–1944 (aproape 25 de ani) Bucovina este parte componentă a României; 4) 1940–1941 și 1944–1991 (aproape 48 de ani) nordul Bucovinei, împreună cu Ținutul Herța și fostul județ Hotin este încorporat Uniunii Sovietice, constituind astfel actuala Regiune Cernăuți; 5) 1991 – Regiunea Cernăuți, împreună cu Ținutul Herța și fostul județ Hotin face parte din Ucraina, ca de altfel, și sudul Basarabiei, care este înglobat în Regiunea Odesa; la fel și localitățile românești din Regiunea Transcarpatică.

Subliniem că în fiecare din aceste perioade au avut loc schimbări administrativ-politice principiale, schimbări ale mediului cultural național firesc, ale limbii oficiale etc., factori care au creat, în primul rând, probleme complicate de comunicare, mai ales în perioadele de tranziție de la o administrație la alta, acestea amplificându-se și prin politica statului respectiv față de populația locală – iar în cazul Regiunii Cernăuți față de români și ucraineni, care alcătuiesc și astăzi cele două naționalități esențiale; prin modificarea aspectului demografic, prin asimilarea treptată și alte metode de exterminare a populației autohtone, cum au fost în perioada primilor ani postbelici: deportările și arestările, strămutările de populație, foametea provocată artificial de către comuniști „ca mijloc de impunere a sistemului și de înlăturare a «dușmanilor»" etc. Analizând, de exemplu, ultimul aspect și consecințele lui asupra schimbării aspectului demografic al Regiunii Cernăuți, istoricul bucovinean Ștefan Purici afirmă: „Populația din spațiul pruto-nistrean a suferit enorm de pe urma evenimentelor militare din anul 1944, industria și agricultura fiind total dezorganizate. Impactul războiului și al fenomenelor sociale ce îl însoțesc a fost resimțit de fiecare om în parte. Pe lângă boli tradiționale ca gripa, pojarul, scarlatina ș.a., în Regiunea Cernăuți s-a declanșat epidemia de tifos. În lipsa medicamentelor necesare și din cauza insuficienței personalului sanitar *s-au înregistrat 27 341 decese, cu 17 773 mai multe decât numărul celor născuți în 1945. Din acestea, 24 256 persoane proveneau din mediul rural* (s. n.)"[2]. Evocând, în continuare, acțiunile criminale ale comuniștilor care, cu scopul de a crea gospodării colective și a subjuga populația autohtonă, au organizat o „foamete groaznică", Ștefan Purici precizează: „În Regiunea Cernăuți, în prima jumătate a anului 1947, în urma verificării în teren a situației, au fost înregistrați oficial 41 264 de bolnavi de distrofie (din care 10 397 copii până la 14 ani). După nivelul mortalității infantile, în 1947, Regiunea Cernăuți s-a plasat pe locul doi în Ucraina.

[2] Ștefan Purici, *Foametea ca metodă de impunere a comunismului*, în „Glasul Bucovinei", anul X, nr. 1–2 (4

BDD-A32533 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:35 UTC)

Dacă media mortalității la nivelul Ucrainei constituia 127,7 la o mie de persoane, în regiune ea a atins 217%. În același an, oficial, mortalitatea a depășit natalitatea cu 53%, constituind 24 947 persoane"[3].

La toate aceste vitregii ale soartei se adaugă schimbările mediului de trai și de conviețuire a populației, care au fost de asemenea susținute oficial și au condiționat modul comportamental al populației majoritare sau al națiunii guvernatoare (care nu întotdeauna a coincis cu populația majoritară) față de populația autohtonă, devenită treptat minoritară. Un rol decisiv l-au avut și relațiile reciproce dintre naționalități, ceea ce nu a putut să nu influențeze principial modul de viață spiritual al populației: idealuri naționale, tradiții populare, modul de existență colectivă etc. Analizând relația dintre „modul de viață (tradițiile, legile, diferite domenii de activitate) al populației" și influența factorilor socio-politici asupra stării de sănătate a populației pe parcursul a mai multor generații, cercetătorul Vladimir Tarallo[4] ajunge la concluzia că toți acești factori influențează asupra „indicilor puterii de viață moștenite (interioare) a generațiilor de nou-născuți"[5]. S-ar părea că această analiză socio-medicală este lipsită de importanță pentru istorici și demografi. Concluziile medicilor sunt, însă, surprinzătoare. Statistica arată că „puterea de viață" a noilor născuți după 1947 era mai slabă decât a părinților lor, ceea ce a însemnat o creștere spectaculoasă a mortalității infantile. Câți factori de acest fel au influențat asupra generațiilor născute deja după 1947, factori care se datorau doar faptului că părinții au trăit vremuri grele: războiul, schimbarea puterii de stat, a mediului lingvistic, vicisitudinile de tot felul (arestări, deportări, foametea, colectivizarea etc.).

Cercetările medico-sociale efectuate de Centrul Cercetărilor de Sistem în Domeniul Sănătății Populației al Academiei Bucovinene de Medicină (director, Vladimir Tarallo) atestă, în baza datelor statistice, că de abia astăzi în Regiunea Cernăuți „rezultatele obținute arată [...] începutul formării unei noi generații de bucovineni, mai rezistente biologic", și aceasta în pofida înrăutățirii condițiilor social-economice de viață. Concluzia la care ajunge Tarallo este importantă și adaugă noi argumente, pe lângă cele bine cunoscute (sociopolitice, istorice etc.), pentru explicarea scăderii demografice a românilor din Regiunea Cernăuți. Nu doar faptul că familia manifestă astăzi „o grijă tot mai mare față de membrii săi mai mici" este unica explicație a creșterii „puterii de viață" a celor nou-născuți, dar și faptul că, după mai bine de o jumătate de secol, s-a produs și adaptarea populației la noul mod de viață culturală, lingvistică și social-politică, dar, mai ales, s-a produs adaptarea psihologică la schimbările, destul de frecvente ca perioadă istorică, a modului de viață al populației. „Totodată, sporirea rezistenței de viață

[3] Vladimir Tarallo, *Relațiile dintre modul de viață și sănătatea populației din nordul Bucovinei*, în „Glasul Bucovinei", anul V, nr. 3 (19), Cernăuți–București, 1998, p. 165–179.

[4] *Ibidem*, p. 173.

[5] *Ibidem*.

BDD-A32533 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:35 UTC)

«interioară» a generațiilor, înregistrată în ultimii 17 ani, susține cercetătorul cernăuțean, a scos în evidență existența unor importante rezerve interioare ale particularităților genetice ale bucovinenilor, existența la ei a unei game vaste de posibilități de acomodare (morfofuncționale) la modificarea condițiilor de mediu, adică de acomodare compensatoare și regulatoare"[6]. Prin urmare, rezultă că adaptarea bucovinenilor la noile condiții de viață este unul din factorii care au îmbunătățit, printre alți factori, și situația demografică atestată la recensământul din 2001. Este o întrebare la care încearcă să răspundă demografii și anume: prin ce se explică faptul că numărul românilor din Cernăuți a crescut în ultimii anii pe cale naturală.

Cercetătorul Ion Popescu[7] constată și el, în baza datelor ultimelor recensăminte, „o pronunțată creștere" a tineretului român pe cale naturală și nu din cauză că „moldovenii s-au declarat români", scăderea demografică a moldovenilor explicându-se doar prin faptul că aceștia s-au declarat ruși sau ucraineni. În acest caz, procesul de deznaționalizare poate fi considerat încheiat, persoanele respective și-au pierdut conștiința de neam, iar motivele care au condiționat o astfel de declarație nu mai contează.

Este evident faptul că este necesară o confruntare între statisticile socio-medicale cu cele ale recensămintelor, care ne-ar oferi posibilitatea să explicăm nu numai multe dintre fenomenele creșterii și descreșterii populației românești, mai ales într-o zonă atât de controversată cum este Regiunea Cernăuți, dar și anumite forme comportamentale în diferite situații socio-politice, cum ar fi, de exemplu, alegerile.

Toți acești factori, inclusiv cei de sănătate, inevitabil, influențează și evoluția vieții culturale și a funcționării limbii române[8]. Dacă cercetăm atent cum a evoluat viața culturală și limba românilor din Cernăuți după ultimul război mondial, vom constata că atât limba cât și cultura s-au conservat pentru o lungă perioadă de timp, mai ales în localitățile sătești, în care cultura străină din centrul urban pătrundea mai greu (cu cât satul se afla mai departe de Cernăuți, cu atât limba era mai

[6] Ion Popescu, *Românii – a treia etnie din Ucraina (monitorizare sociolingvistică)*, I, în „Glasul Bucovinei", anul IX, nr. 3–4 (35–36), Cernăuți–București, 2002, p. 27–52.

[7] Cercetarea funcționării limbii române în Bucovina în diferite perioade istorice rămâne în centrul atenției istoricilor, sociolingviștilor și lingviștilor de la Cernăuți: Ștefan Purici, *Statutul limbii române în Bucovina între anii 1775 și 1861*, în „Glasul Bucovinei", anul I, nr. 4, Cernăuți–București, 1994, p. 3–9; Alexandrina Cernov, *Statutul limbii române în școlile cu limba română de predare din regiunea Cernăuți*, în „Glasul Bucovinei", anul VII, nr. 4 (28), Cernăuți–București, 2000, p. 45–49; Gheorghe Jernovei, *Limba română vorbită în Ucraina (factori sociolingvistici sub aspect funcțional)*, în „Glasul Bucovinei", anul VII, nr. 4 (28), Cernăuți–București, 2000, p. 87–100; Gheorghe Jernovei, *Limba română vorbită în regiunea Cernăuți, Ucraina (studiu demografic și lingvistic)*, în „Glasul Bucovinei", anul VIII, nr. 3 (31), Cernăuți–București, 2001, p. 93–110; Felicia Vrânceanu, *Identitatea lingvistică – o problemă de actualitate a zonelor românofone din Ucraina*, în „Glasul Bucovinei", anul VIII, nr. 4 (32), Cernăuți–București, 2001, p. 88–104.

[8] Ștefan Hostiuc, *Scriitori români din nordul Bucovinei*, Bucuresti, Editura Institutului Cultural Român, 1

BDD-A32533 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:35 UTC)

corectă, iar tradiţiile naţionale s-au păstrat mai bine), ceea ce înseamnă că desele schimbări ale puterii de stat au avut consecinţe benefice pentru păstrarea autenticităţii limbii şi culturii naţionale, îndeosebi în localităţile rurale.

Dacă în anii puterii sovietice şi ai Ucrainei independente, ucrainenii au păstrat şi au dezvoltat instituţiile culturale (Uniunea scriitorilor, Teatrul, Filarmonica, instituţii superioare de învăţământ şi medii de specialitate etc.), românii au fost lipsiţi de orice fel de instituţie culturală, în afară de şcoală şi biserică în care s-a păstrat limba română (moldovenească), moment care a făcut posibilă, totuşi, redresarea treptată a vieţii culturale româneşti şi formarea unei intelectualităţi autohtone.

Desigur că viaţa culturală, în primul rând literatura cultă, a fost marcată de întreruperea relaţiilor cu viaţa culturală din patria istorică, ceea ce a afectat serios procesul de creaţie literară. Criticul literar Ştefan Hostiuc, analizând în recenta sa carte generaţiile literare din nordul Bucovinei[9], constată că, după 1944, în primii 15 ani postbelici, la Cernăuţi s-a produs „un vacuum" al vieţii literare româneşti, iar „tradiţia seculară a scrisului german s-a pierdut definitiv. Aceeaşi soartă ar fi împărtăşit-o, cu siguranţă, menţionează în continuare Ştefan Hostiuc, şi literele româneşti dacă nu ar fi existat, de mii de ani, în jurul Cernăuţiului sate de români"[10]. Din acest mediu, în care tradiţia populară nu s-a stins niciodată, provin şi primii scriitori români postbelici din nordul Bucovinei care „şi-au asumat sarcina, deloc uşoară, de a reface la Cernăuţi, în condiţii vitrege, practic din ruine, instituţia literelor române, aflată şi acum în şantier"[11]. Dispariţia bruscă, după război, a mediului cultural românesc cult, a intelectualităţii şi a scriitorilor români s-a produs, menţionează în continuare Ştefan Hostiuc, din cauza lipsei de sincronizare „a procesului literar din Ţară" şi necunoaşterea, pentru noua generaţie, a tradiţiilor literare româneşti din perioada interbelică, ascunse „în fonduri de carte speciale, la arhive sau marile biblioteci"[12]. Trebuie să adăugăm aici şi influenţa altor factori, nu mai puţin importanţi, ca: refugierea intelectualităţii româneşti la sfârşitul războiului (1943–1944), apoi deportarea şi arestarea celor mai importanţi oameni de cultură, mai ales preoţi şi profesori, rămaşi la Cernăuţi, factori care au condiţionat lipsa, pentru o perioadă de timp, a câtorva generaţii de intelectuali români, astfel justificându-se esenţial faptul că formarea unei noi generaţii de scriitori români din Cernăuţi, dar şi o nouă intelectualitate, instruită deja la şcoala sovietică, începe de abia, după cum scrie Ştefan Hostiuc, în jurul anului 1975 (adică abia la 30 de ani după terminarea războiului). Menţionăm diferenţa dintre scriitorii care evoluau în limba română şi reprezentanţii intelectualităţii, care au fost nevoiţi, atât în domeniul ştiinţific cât şi cel profesional (în afară de profesorii de limba română şi cei care au predat alte obiecte în limba română în şcoală), să-şi

[9] *Ibidem*, p. 6.
[10] *Ibidem*.
[11] *Ibidem*, p. 12.
[12] *Ibidem*,

BDD-A32533 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:35 UTC)

facă studiile în limbile rusă şi ucraineană, şi tot în aceste limbi să-şi desfăşoare activitatea ştiinţifică. Cei care au părăsit locurile natale, activând în alte localităţi ale URSS-ului, s-au adaptat la alte medii de viaţă, ei formând de fapt o nouă diasporă, la Moscova, Kiev, Leningrad şi în alte centre. Creaţia populară, biserica, instituţia şcolii, care au funcţionat cu întreruperi în toată această perioadă, de la 1774 încoace, existenţa la Cernăuţi a unei librării de carte românească în perioada sovietică, care a dispărut odată cu proclamarea independenţei Ucrainei (motivele şi scuzele autorităţilor fiind de ordin economic), au avut o importanţă esenţială pentru afirmarea unei noi generaţii a intelectualităţii româneşti. Menţionăm şi faptul că, după război şi până în prezent, partea de nord a Bucovinei „a fost văduvită de orice organism cultural românesc", cu excepţia şcolilor cu limba română (moldovenească pe atunci) de predare, a bisericilor şi a publicaţiilor de limbă română („Plai românesc", „Concordia", „Arcaşul", „Libertatea cuvântului"), dar şi ultimele au apărut, cu excepţia „Zorilor Bucovinei" (organ oficial al Comitetului Regional de Partid), de abia după 1990. Subliniem că nu poate fi acceptată afirmaţia, exagerată după părerea noastră, că viaţa culturală, inclusiv cea literară, s-a produs doar datorită ziarului „Bucovina sovietică", transformat apoi în „Zorile Bucovinei"[13]. Însăşi apariţia acestui ziar nu ar fi fost posibilă fără funcţionarea ritmică a celorlalte două instituţii, importante pentru menţinerea românismului în condiţiile vitrege de atunci, a şcolii şi bisericii, chiar în situaţia când limba a fost numită „moldovenească", biserica prigonită, iar şcoala a funcţionat sub o puternică influenţă a ideologiei comuniste.

Desigur, urmărind acest proces, nu putem neglija capcanele politice de tot felul, ca urmare a afirmării unor spirite politice extremiste, dominate de o mentalitate agresivă, politicieni şi savanţi care, conştient sau inconştient, au impus prin variate căi şi metode o asimilare camuflată, de exemplu, prin noile manuale de limbă „moldovenească", în care analizele gramaticale, îndeosebi cele sintactice şi stilistice, se efectuau în baza unor propoziţii şi fraze, traduse, de cele mai multe ori *ad-literam*, din limba rusă sau ucraineană. Se impuneau în felul acesta structuri gramaticale străine specificului limbii române. Acestea vizau îndeosebi structurile sintactice şi stilistice care, inevitabil, sunt legate de mentalitatea naţională. Având astfel de modele sintactice şi stilistice, elevul încadra gândul în tipare lingvistice ruseşti sau ucrainene creând, în fond, noi structuri sintactice şi stilistice, străine limbii române. În acest caz, româneşti rămâneau doar cuvintele şi formele lor morfologice. Calchierile şi folosirea cuvintelor de origine rusă sau ucraineană, cărora li se adăugau terminaţii româneşti, au contribuit şi ele la acest proces de deznaţionalizare prin limbă. Acest fenomen poate avea urmări ce pot schimba mentalitatea naţională a elevului. Cercetarea acestor forme gramaticale noi ne conduc spre înţelegerea procesului de deznaţionalizare prin limbă şi ne poate indica

[13] Ion Popescu, *Partea românofonă a regiunii Cernăuţi şi zonele ei sociolingvistice*, în „Glasul Bucovinei", anul

BDD-A32533 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:35 UTC)

şi stadiul în care deznaţionalizarea poate deveni ireversibilă, când reîntoarcerea la folosirea unei limbi naţionale, nu numai corecte, dar conştientizate ca limbă maternă corectă, devine foarte dificilă.

În viaţa cotidiană, vorbirea (atât cea scrisă cât şi cea orală) este condusă de anumite scopuri legate de realităţile modului de viaţă, a influenţelor parvenite din mediul, în cazul nostru polilingvistic, de comunicare, în care domină limba oficială (astăzi cea ucraineană).

Există o diferenţă între sistemul limbii şi folosirea ei individuală sau colectivă. În limbă există o coeziune dintre diferite forme exterioare şi factorul lăuntric care se manifestă prin anumite tipare lingvistice. Aceste tipare lingvistice funcţionează ca expresie a unor atitudini, a unei perceperi a vieţii, specifice pentru un individ sau o comunitate lingvistică. Există o diferenţă între sistemul limbii şi folosirea ei individuală sau colectivă, care este condiţionată şi de specificul epocii istorice. Raportul dintre specificul unei epoci şi calităţile unui om (de fapt a psihologiei lui individuale, care se află în raport direct cu psihologia comunităţii sau colectivităţii din care face parte) este o problemă greu de rezolvat, mai ales că, astăzi, astfel de cercetări s-au realizat doar cu referire la creaţia literară artistică. Ţinând cont de spiritul diferitor limbi naţionale, de capacitatea fiecăreia de exprimare a formelor limbii, inclusiv a formelor afective, vom concepe limbile naţionale ca stiluri, orientând cercetarea spre factorul creator, vorbirea determinată de fantezia individuală a vorbitorului, de sistemul limbajului individual ca expresie a personalităţii şi influenţa mediului lingvistic asupra vorbirii sale. În situaţia în care predarea limbii române s-a efectuat timp de mai multe decenii în baza unor tipare sintactice şi stilistice slave (rusa şi ucraineana), presupunem şi posibilitatea schimbării mentalităţii, atât a celei individuale cât şi a celei colective, ceea ce, de fapt, în perioada austriacă se numea „homo bucovinensis", iar în cea sovietică „homo sovieticus" – naţional prin formă şi socialist prin conţinut.

Astăzi, în mult discutatele proiecte ale învăţământului în limbile minorităţilor naţionale, se specifica impunerea, prin limbă şi prin educaţie, a mentalităţii ucrainene. Proiectele, din fericire, nu au fost adoptate de Rada Supremă a Ucrainei. Urmărim, însă, alte metode prin care se realizează acest deziderat: reducerea orelor de curs la limba română, lichidarea literaturii române ca obiect de studiu prin introducerea unui curs integrat de literatură română/literatură universală, introducerea, prin ordonanţe şi recomandări ministeriale, a predării istoriei, a geografiei şi a altor obiecte de cultură şi civilizaţie ucraineană, muzică etc. în limba ucraineană, insuficienţa de manuale la literatura română şi universală şi alte obiecte esenţiale în limba română. Sunt doar câteva dintre aspectele exterioare, uşor de sesizat, ale metodelor de asimilare treptată. Schimbări lingvistice mai profunde, care afectează spiritul naţional al exprimării şi, prin urmare chiar mentalitatea umană, se produc prin cultivarea unor structuri lingvistice străine limbii române ca limbă romanică

BDD-A32533 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:35 UTC)

Vom distinge, în primul rând, apariția unor structuri lingvistice ocazionale, existente în toate limbile și la toate popoarele, de structurile lingvistice constante care apar în urma cultivării conștiente sau a unor contacte de lungă durată, care sunt capabile să influențeze profund mentalitatea și psihologia individuală sau colectivă a comunității. Interpretarea psihologică a expresiilor lingvistice a fost aplicată în domeniul stilisticii psihanalitice sau a analizelor literare, și doar teoretic la nivelul limbii vorbite sau a interferențelor lingvistice. Este un domeniu de cercetare lingvostilistică comparată a viitorului.

Ne vom referi, în continuare, doar la câteva dintre procesele lingvistice care urmează să fie studiate în profunzime și care confirmă aplicarea unei asimilări camuflate. Până în prezent au fost efectuate cercetări sociolingvistice sau lingvistice care au atestat starea lingvistică în plan diacronic sau sincronic, cercetări dialectologice care, de fapt, au sesizat doar aspecte locale/lexicale din unele sate populate de români, prin care au fost atestate în graiurile românești forme arhaice pentru denumirea unor situații de viață sau folosirea constantă a unor cuvinte împrumutate dintr-o limbă străină, îndeosebi din ucraineană și rusă. În ultima perioadă au apărut și câteva lucrări, care au încercat să cerceteze și din punct de vedere sociolingvistic probleme ale funcționării limbii române în regiune. Nu s-au elaborat, însă, lucrări, care ar fi cercetat astfel de probleme ca: păstrarea specificului național al limbii române vorbite în Regiunea Cernăuți, a mentalității și identității lingvistice, a atitudinii față de limba maternă, limba altor naționalități și limba oficială, a nivelului de cunoaștere a limbilor respective, a factorilor externi, în primul rând al celor socio-politici, care influențează asupra situației lingvistice, a identității populației etc. Savantul kievean S. Semcinski, cunoscut prin lucrările sale de analiză a interferențelor semantice ale limbilor, a cercetat doar contactele lingvistice româno-ucrainene, în plan diacronic și sincronic, și consecința influenței lor asupra graiurilor moldovenești ale limbii române.

Cercetând aspectele de bilingvism în Regiunea Cernăuți, în localitățile românofone, cercetătorul Ion Popescu constată în teza sa de doctorat că în teritoriile Regiunii Cernăuți, în care limba română funcționează ca limbă maternă, pot fi delimitate convențional trei zone sociolingvistice: zona „asimilării ireversibile", adică a ucrainizării complete, și constată că în aceste zone mai întâi a încetat să fie folosită limba română în localitățile în care școala și biserica nu au mai folosit limba română; zona „asimilării tranzitive", în care limba română s-a mai păstrat în biserică, școlile fiind transferate la limba de predare ucraineană (mai rar rusă); zona „bilingvismului echilibrat", în localitățile în care atât în școală cât și în biserică se folosește limba română. Ion Popescu consideră că „putem formula concluzia că la partea românofonă a Regiunii Cernăuți urmează să fie trecute ultimele două zone sociolingvistice: a asimilării tranzitive și a bilingvismului echilibrat"[14]. Practica

[14] Klaus Bochmann, Gheorghe Jernovei, *Limba română vorbită în Ucraina (proiect internațional de investigație sociolingvistică)*, în „Glasul Bucovinei", anul VII, nr. 3 (27), Cernăuți–Bucureș

BDD-A32533 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:35 UTC)

arată, însă, că există şi alte forme de „asimilare", mai puţin vizibile, atunci când se vorbeşte româneşte fără a mai conştientiza identitatea naţională. Nimeni nu a cercetat specificul structurilor gramaticale folosite în aceste cazuri. Acestea ar trebui să se analizeze comparativ cu limbile de contact, în cazul nostru rusă şi ucraineană. Rezultatele ne-ar putea oferi surprize spectaculoase.

O altă prezentare a aspectelor sociolingvistice aparţine cercetătoarei Liubov Lazarenco care a analizat interferenţele lexicale în limba română vorbită în Ucraina. Investigaţiile au fost reflectate în teza de doctorat şi monografia *Lecsycina interferenţia v usnomu rumunsicomu movlenni v Ucraini (lingvistîcinîi ta soţiolingvistîcinîi aspectî)* [Interferenţa lexicală în vorbirea orală românească din Ucraina (aspecte lingvistice şi sociolingvistice)], în care autoarea constată că „influenţele şi interferenţele lingvistice din partea limbilor rusă şi ucraineană şi consecinţele acestora constituie una din trăsăturile cele mai importante ale limbii române vorbite pe teritoriul Ucrainei".

Aceşti cercetători nu au delimitat, însă, şi perioadele în care, practic, populaţia românofonă era trilingvă (astăzi, de exemplu, populaţia românofonă din Cernăuţi este trilingvă: română, rusă, ucraineană, ceea ce este caracteristic pentru perioadele de tranziţie), cauzele acestui fenomen, precum şi consecinţele lingvistice şi de conştientizare a etniei. Menţionăm, de asemenea, şi faptul că în Regiunea Cernăuţi există localităţi în care populaţia română conviețuieşte cu cea poloneză (Pătrăuţii de Jos, cătunul Arşiţa) şi cea slovacă (Crasna, cătunul Crăsnişoara) şi, prin urmare, limba română se află şi sub influenţa acestor limbi slave, populaţia manifestând un multilingvism constant. Acestea sunt zone de interferenţă română, rusă, poloneză şi ucraineană.

În decembrie 1999, a început colaborarea dintre lingviştii din Ucraina şi Germania (Facultatea de Filologie a Universităţii Naţionale din Cernăuţi, Universitatea Naţională din Kiev şi Institutul de Romanistică din Leipzig) la realizarea unui proiect comun, *Limba română vorbită în Ucraina*, obiectul de studiu fiind „limba populaţiei românofone, vorbită în Regiunea Cernăuţi, Transcarpatia, Odesa sau în alte regiuni ale Ucrainei"[15]. Deocamdată, cercetările sunt concentrate doar asupra aspectului colocvial al limbii române (particularităţi fonetice, lexicale, morfologice şi sintactice), fără a efectua şi investigaţii sociologice sau de altă natură. Proiectul prevede, la etapa actuală, doar studierea „de două compartimente ale lingvisticii contemporane: sociolingvistica şi pragmatica lingvistică"[16]. Cercetările efectuate până în prezent au constatat doar o anumită situaţie lingvistică, fără a efectua şi analize comparative, de exemplu ale

[15] *Ibidem.*

[16] Unele rezultate ale cercetărilor au fost publicate în revista „Glasul Bucovinei": anul VII, nr. 3 (27), Cernăuţi–Bucureşti, 2000, p. 62–83; anul VII, nr. 4 (28), Cernăuţi–Bucureşti, 2000, p. 87–108; anul VIII, nr. 1–2 (29–30), Cernăuţi–Bucureşti, 2001, p. 153–158; anul VIII, nr. 3 (31), Cernăuţi–Bucureş p. 73–104.

BDD-A32533 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:35 UTC)

structurilor gramaticale locale cu cele ale limbii literare române sau cu cele ale limbilor de contact (rusă şi ucraineană în special).

Încercăm, în studiul de faţă, doar o punctare a principalelor direcţii de cercetare a situaţiei limbii române în nordul Bucovinei în secolul XX şi începutul celui de al XXI-lea, pe parcursul cărora au funcţionat patru limbi de stat, în ordine cronologică: germana, româna, rusa, ucraineana. Practic, fiecare generaţie a fost pusă în situaţia de a-şi însuşi o nouă limbă oficială. Aceste limbi, făcând parte din diferite grupuri lingvistice (germanice, romanice, slave) şi având structuri gramaticale specifice, au creat, în perioada de tranziţie de la o guvernare la alta, dificultăţi serioase în procesul de comunicare şi o încordare în relaţiile cu autorităţile şi alte naţionalităţi. Cert este şi faptul că această situaţie a creat şi premise sigure pentru păstrarea comunicării în limba maternă (română, ucraineană sau polonă) în perioada necesară pentru însuşirea limbii de stat.

Una dintre direcţiile de cercetare este definirea identităţii naţionale a românilor din Regiunea Cernăuţi prin atitudinea lor faţă de limba maternă, felul în care aceştia au rezolvat problemele legate de existenţa diferitor limbi de stat (germană, română, rusă, ucraineană), precum şi a limbilor celorlalte minorităţi cu care au conlocuit; ce alte limbi şi-au însuşit şi dacă cunoaşterea lor, în primul rând, a celei de stat, le-a favorizat accesul la diferite posturi de conducere şi influenţă socială sau dacă le-a înlesnit comunicarea cu celelalte naţionalităţi din zonă, dacă multilingvismul a contribuit la dezvoltarea culturii generale şi la accesul la mass-media în diferite limbi. Cercetarea ar putea fi efectuată în baza autobiografiilor lingvistice ale respondenţilor de diferite vârste (generaţii), înregistrate în diferite zone românofone ale Regiunii Cernăuţi, în baza unor interviuri (chestionare) şi a unor cercetări sociolingvistice. În acelaşi timp, considerăm această cercetare importantă şi pentru clarificarea unor probleme ale statutului istoric al limbii române în Regiunea Cernăuţi.

Constatăm, formal, că pentru populaţia românească (români şi moldoveni) autohtonă, dar şi pentru cea ucraineană, s-a creat, în acest areal lingvistic de comunicare interetnică, un adevărat laborator lingvistic în baza căruia pot fi urmărite procesele de interferenţă şi de funcţionare a limbilor în relaţia limba de stat/ limba maternă/ alte limbi de circulaţie locală sau limba de stat precedentă.

În acest mediu de comunicare polilingvistică (în Bucovina populaţia a comunicat timp de peste două secole, succesiv, în cel puţin două-trei limbi: germană-română-ucraineană, germană-română-polonă, germană-română, germană-ucraineană, iar în perioada actuală în rusă-română, română-ucraineană, ucraineană-rusă, română-rusă-ucraineană, polonă-română-ucraineană etc.) intervin schimbări nu numai în lexicul limbilor respective, dar şi schimbări mai profunde care afectează structura lor gramaticală, inclusiv cea sintactică şi stilistică. Cercetarea particularităţilor limbii române vorbite în Regiunea Cernăuţi (de fapt şi în alte localităţi ale Ucrainei) s-a efectuat până în prezent, chiar în cazul cercetării interferenţelor lingvistice, doar la nivelul dialectal sau colocvial, fonetic şi lexical.

BDD-A32533 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:35 UTC)

În principiu, s-au realizat doar unele constatări ale fenomenului lingvistic local. Schimbările la nivelul structurilor gramaticale (morfologice, sintactice şi de stil), au rămas în afara atenţiei lingviştilor. Ele devin, însă, un indiciu care se referă deja la nişte procese de profunzime, care afectează şi modul de gândire, de exemplu, prin schimbările structurilor sintactice şi stilistice şi, prin urmare, pot fi considerate ca fiind primele semne de asimilare camuflată, din care rezultă şi o schimbare a psihologiei naţionale, adaptare la alte idealuri naţionale etc., chiar în condiţiile în care se mai vorbeşte româneşte.

Practica arată că prima categorie gramaticală, care se schimbă sub aspect lexical, este substantivul, îndeosebi categoriile lexicale care denumesc obiectele de uz casnic, produse şi, în general obiectele de uz casnic (denumirile produselor cumpărate în piaţa ţărănească de la populaţia autohtonă, în schimb, vor influenţa limbajul celor veniţi) şi noţiunile administrativ-politice şi cancelăreşti care se impun a fi folosite în limba de stat, ele intrând destul de repede în lexicul limbii române (din comoditate în procesul de comunicare), de exemplu: „a ars probca şi s-a făcut zamâcanie" sau „o spus nacialnicu", „adă bumajca". Urmează adaptarea limbajului profesional, ceea ce indică deja limitarea sferei de funcţionare a limbii române doar în relaţiile familiale şi strict personale. Substantivele respective au fost adaptate la formele gramaticale specifice limbii române. „Poluând" astfel limba, substantivele nu afectează esenţial modul de gândire şi specificul naţional, indiferent de cantitatea de pătrundere a lor în limbă.

În etapa următoare sunt afectate adjectivele şi adverbele, ceea ce este deja un prim indiciu de asimilare a categoriilor apreciative de gândire. O etapă mai avansată a asimilării lingvistice interne o constituie folosirea în vorbirea curentă a instrumentelor gramaticale (prepoziţiilor şi conjuncţiilor), acestea afectând construcţiile morfo-sintactice, a verbelor şi, în sfârşit, a formelor gramaticale verbale. Este deja o etapă când limba se uită treptat şi este afectat modul de gândire.

Paradoxul constă în faptul că acest laborator dă rezultate perfecte de deznaţionalizare în condiţiile în care Constituţia şi legislaţia Ucrainei referitoare la minorităţile naţionale sunt alcătuite la cele mai înalte standarde europene, iar şcoala funcţionează, astăzi doar parţial, în limba română.

Predarea/învăţarea gramaticii limbii române în condiţiile sociolingvistice ale trilingvismului activ (româna, rusa, ucraineana) necesită aplicarea unor didactici specifice. Se va evita, de exemplu, explicarea materialului lingvistic pe bază de traduceri din aceste limbi, îndeosebi la lecţiile de sintaxă, pentru a evita calchierile structurilor propoziţiilor şi frazelor şi a tiparelor lingvistice constante.

Specificăm faptul că, în condiţiile bilingvismului activ, majoritatea elevilor îşi însuşesc concomitent, încă de la vârsta preşcolară, două sau trei limbi. În astfel de condiţii se formează structuri lingvistice paralele, care creează premisele unui „bilingvism ideal". Doar intervenţia unor metodişti servili intereselor politice, conştient sau inconştient, modifică acest proces natural de formare a personalităţii

BDD-A32533 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:35 UTC)

bilingve, încălcând, de fapt, legitățile de predare a unei limbi naționale ca limbă maternă, în condițiile multilingvismului activ. În astfel de condiții, curriculumul școlar, manualele, materialele didactice, metodica predării etc. trebuie să prevadă situațiile de comunicare posibile pentru fiecare limbă în parte pe care elevul, în condițiile bilingvismului activ, le va diferenția conștient. În acest caz un rol important ar avea gramaticile și stilisticile comparative (româno-ucrainene și româno-ruse) care astăzi lipsesc. Constantăm, însă, și astăzi că manualele de limba română, în special cele de sintaxă, și celelalte manuale, traduse din limba ucraineană, abundă de tot felul de greșeli, calchieri și construcții sintactice străine limbii române.

Din punct de vedere istoric, populația de origine română din regiunile Cernăuți, Odesa, Transcarpatia are străvechi tradiții istorice și culturale și trebuie acceptată și definită în calitatea sa de popor băștinaș, luptător pentru păstrarea demnității sale naționale și respectarea drepturilor acordate prin lege. Astăzi, după ani de ocupație străină, noi nu mai putem miza doar pe sentimentul patriotic, este necesară intervenția profesională, lipsită de tendențiozitatea politică, în alcătuirea programelor, a manualelor și a altor materiale didactice pentru predarea limbii române.

Problemele sociolingvistice ale românilor din Ucraina sunt mai complicate și dependente de politica națională a țării pentru minorități. Mentalitatea unei minorități naționale, or românii băștinași din nordul Bucovinei, Regiunea Cernăuți, cei din regiunile Odesa și Transcarpatia au astăzi, în Ucraina, statutul de minoritate națională, oscilează între trei extreme: 1) își idealizează situația lor stabilă; 2) vor să se contopească cu populația majoritară, pentru a fi absolvită de sentimentul apăsător al izolării; 3) se transformă în popoare luptătoare pentru păstrarea ființei lor naționale, mizând pe cele trei instituții fundamentale: biserica, școala și limba.

După cum reiese din confruntarea datelor recensămintelor sovietice și a primului recensământ ucrainean, realizată de cercetătorul cernăuțean Ion Popescu, (vezi „Glasul Bucovinei", nr. 3–4, 2002), primul pas vizibil spre deznaționalizarea românilor (moldovenilor) din localitățile în care aceștia sunt băștinași îl constituie transformarea școlilor românești în școli mixte: româno-ucrainene sau trilingve chiar, româno-ucraineano-ruse. După cum arată experiența, trăită deja în acest sens în unele sate din Regiunea Odesa (populată în mare majoritate de moldoveni) și Regiunea Cernăuți (aici populația se declară permanent: în zona bucovineană și Vechiul Regat – români, în nordul Basarabiei – moldoveni), astfel de școli s-au transformat, în decursul unei generații de elevi (într-o perioadă de maximum 10–11 ani), în școli ucrainene sau rusești. Tot în aceste localități, conform datelor ultimului recensământ ucrainean (decembrie 2001), acest fapt a dus și la schimbarea identității naționale, absolvenții acestor școli declarându-se ca fiind ruși sau ucraineni, adică după limba în care au absolvit școala, aceste limbi devenind și limbi de conve

BDD-A32533 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:35 UTC)

Concluzia nu este deloc îmbucurătoare: continuă deznaționalizarea, mai ales prin școală, și nu „românizarea" (!) moldovenilor. Este normal ca o populație să-și dorească un statut stabil, chiar confortabil. Dorința de stabilitate, de asigurare a locului de muncă etc. creează nu rareori confuzii. Situația românilor din regiune se complică și din cauza lipsei unui organism unic, capabil să-și creeze un lider. Nu este vorba de lipsa unor personalități incapabile să rezolve problemele, ci de conștientizarea necesității de a se grupa în jurul unui lider. Există nedorința sau chiar incapacitatea de a înțelege că liderul este format de oameni, prin crearea unei imagini pozitive a acestuia și prin sprijinirea sa morală, logistică, ideologică, politică și, nu în ultimă instanță, materială. Dacă până acum nu am avut grijă să ne asigurăm o imagine favorabilă, fiind foarte zeloși în a ne distruge valorile, acum ar trebui să ne învățăm a le respecta.

Este necesar un minim gest de solidaritate și implicarea intelectualității românești, în primul rând a profesorilor, în procesele de evaluare a programelor și problemelor comunității, cele mai importante fiind legate de funcționarea limbii române în școlile cu limba română de predare, revizuirea programelor și a planurilor de învățământ etc., elaborarea de programe dedicate cultivării vorbirii. Una dintre sarcinile noastre stringente este creșterea numărului orelor de curs rezervate limbii române care, funcționând în condițiile unui multilingvism activ, necesită o atenție deosebită mai ales în ceea ce privește metodica și calitatea predării.

Date statistice pe anul 2006

Orașul Cernăuți

Totalul populației – 236 691
Ucraineni – 189 021
Ruși – 26 733
Români – 10 553
Moldoveni – 3 829; împreună (români și moldoveni) – 14 383
Alte naționalități – 10 311

Raionul Herța

Totalul populației – 32 316
Ucraineni – 1 616
Ruși – 299
Români – 29 554
Moldoveni – 756; împreună (români și moldoveni) – 30 310
Alte naționalități – 91

BDD-A32533 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:35 UTC)

Raionul Hliboca

Totalul populației – 72 676
Ucraineni – 34 025
Ruşi – 877
Români – 32 926
Moldoveni – 4 425; împreună (români şi moldoveni) – 37 351
Alte naționalități – 10 311

Raionul Noua Suliță

Totalul populației – 87 461
Ucraineni – 29 703
Ruşi – 1 235
Români – 5 904
Moldoveni – 50 329; împreună (români şi moldoveni) – 56 233
Alte naționalități – 290

Raionul Storojineț

Totalul populației – 95 295
Ucraineni – 56 786
Ruşi – 1 367
Români – 35 095
Moldoveni – 307; împreună (români şi moldoveni) – 35 402
Alte naționalități – 1 740

Populația românească în alte raioane ale Regiunii Cernăuți

Novodnestrovsk
(are statut de oraş de reşedință, municipiu)

Români – 30
Moldoveni – 98 ; împreună (români şi moldoveni) – 128

Raionul Vijnița – 59 993

Români – 196
Moldoveni – 58; împreună (români şi moldoveni) – 254

BDD-A32533 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:35 UTC)

Raionul Zastavna – 56 261

Români – 38
Moldoveni – 55; împreună (români şi moldoveni) – 93

Raionul Kelmeneț

Români – 25
Moldoveni – 477; împreună (români şi moldoveni) – 502

Raionul Kițmani – 72 884

Români – 116
Moldoveni – 88; împreună (români şi moldoveni) – 204

Raionul Putila – 25 352

Români – 19
Moldoveni – 20; împreună (români şi moldoveni) – 39

Raionul Secureni – 48 889

Români – 43
Moldoveni – 1 681; împreună (români şi moldoveni) – 1 724

Raionul Hotin – 72 398

Români – 59
Moldoveni – 5102; împreună (români şi moldoveni) – 5 161

Pentru 8 251 de locuitori nu există nicio şcoală cu limba română de predare, şi nu se predă, de exemplu, în cele două localități cu populație română şi moldovenească din raioanele Secureni şi Hotin.

Regiunea Cernăuți
(8,1 mii km²)

Totalul populației – 919 028 (în 2008 – 906,3 mii de locuitori)
Ucraineni – 689 056
Ruşi – 37 881
Români – 114 555
Moldoveni – 67 225; împreună (români şi moldoveni) – 181 780
19,77% din tot

BDD-A32533 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:35 UTC)

Regiunea Cernăuți a fost constituită pe 7 august 1940 și include: nordul Bucovinei, cu orașul de reședință Cernăuți, nordul Basarabiei (o parte din fostul județ Hotin, cealaltă parte a fost inclusă în Republica Moldova) și plasa Herței din fostul județ Dorohoi. Orașul Cernăuți are 245 mii de locuitori. Distanța până la Kiev este de 594 km pe calea ferată și 538 km pe autostradă.

Die Rumänen aus dem Norden der Bukowina (Ukraine) Linguistische und kulturelle Interferenzen

(Zusammenfassung)

Die Kontaktelemente, die engen Beziehungen und die Mitarbeit zwischen zwei Völkern – in diesem Fall das ukrainische und rumänische – aus der Ukraine, deren Geschichten in bestimmten geopolitischen Räumen immer in Kontakt kamen, werden durch die Sprache und die nationale, traditionelle und hohe Kultur verwirklicht, die die geistige Bestimmung der Lebensart der Bevölkerung darstellen.

Auf den Gebieten, die verschiedenen Herrschaften unterworfen waren, änderte sich die Lebensart mehrmals in kurzer Zeit und das beeinflusste ausschlaggebend das Leben. In Regionen wie Czernowitz, Trankarpathien und dem gegenwärtigen Bezirk Izmail (Region Odessa) wurden Zonen mit einer multikulturellen und multilinguistischen Interferenz gegründet, die die spezifische Mentalität der Vertreter verschiedener Nationalitäten bedingt haben. Die schwierigsten waren die Übergangsperioden, als gleichzeitig mit der Einsetzung einer neuen Herrschaft, auch eine neue Landessprache durchgesetzt wurde, und natürlich schwierig war auch die Anpassung der einheimischen Bevölkerung an eine neue Verwaltung. In diesem Zeitraum fanden große Änderungen angesichts des Denkens statt und hob sich die Notwendigkeit der ethnischen, linguistischen und kulturellen Identität hervor.

Die unerwartete Änderung der Lebensart und der nationalen Politik, die die neue Verwaltung durchgesetzt hat, die Einführung einer neuen Amtssprache als pflichtige Kommunikations- und Unterrichtssprache, aber auch die Einführung anderer Fächer haben für immer die einheimische Bevölkerung geprägt und auch die bisherigen interethnischen Beziehungen kompliziert.

Das ungewöhnliche Schicksal der Zivilisation, der Kultur und des linguistischen Kontextes der rumänischen Bevölkerung aus der heutigen Region Czernowitz wurde von den historischen Umständen bedingt. Erwähnen wir hier, dass im 20. Jahrhundert die Staatssprache viermal geändert wurde und das führte zu einer Verstandeszerrüttung der Bevölkerung. Im Bezug auf diesen Vorgang kann man die politischen Fälle als Folge der Auszeichnung einiger nationalistischen und extremistischen Geister nicht versehen, die von einer agressiven Mentalität beherrscht wurden, sowie einiger Politiker und Wissenschaftler, die eine verdeckte Assimilation mittels verschiedener Wege durchgesetzt haben. Ein Beispiel dafür sind die neuen Lehrbücher für die Moldauische Sprache, in denen die grammatikalischen Analysen, besonders die syntaktischen und stilistischen, aufgrund einiger Sätze und Satzgefüge, die genau aus der russischen Sprache übersetzt wurden, gemacht worden sind.

Es sind dadurch neue grammatische Strukturen entstanden, die der nationalen Besonderheit der rumänischen Sprache fremd waren, so dass die Gedanken zwischen den Grenzen der russischen oder ukrainischen Sprache eingeschränkt werden sollten. Diese Sache kann schwere Folgen haben, die die nationale Mentalität des Sprechers ändern können. Die Forschung dieser neuen grammatischen Formen führt zum Verstehen des Entnationalisierungsprozesses eines Volkes durch Sprache.

Die Praxis zeigt, dass die erste grammatikalische Kategorie, die sich sehr schnell lexikalisch ändert, ist das Substantiv, besonders die Substantive, die Objekte aus dem Haushalt, Produkte, Wörter

BDD-A32533 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:35 UTC)

aus der Politik und Verwaltungsbegriffe bezeichnen. Diese werden sehr schnell angeeignet, sie werden in der Amtssprache benutzt und sehr schnell auch von der Bevölkerung verwendet. Es folgt dann die Veränderung der Berufssprache, und das bedeutet, dass die rumänische Sprache nur in der Familie und in den persönlichen Beziehungen benutzt wird.

Mit einer so „verschmutzten" Sprache wirken die Substantive nicht wesentlich auf die Denkart und die nationalen Besonderheiten, egal wieviele diese ist. In der nächsten Etappe werden die Adjektive und Adverbien betroffen und das bezeichnet ein Merkmal für die Assimilation der Schätzungsfähigkeiten der Bevölkerung.

Eine weitere Etappe der linguistischen Assimilation wird von der Benutzung der grammatikalischen Instrumente (Präpositionen und Konjunktionen) gekennzeichnet und das betrifft die morpho-syntaktischen Konstruktionen. Schließlich weisen die Ersetzung der Verben und die Verwendung der fremden grammatikalischen Formen schon auf eine Etappe hin, wenn eine Sprache allmählich vergessen und gleichzeitig die Denkart der Sprecher betroffen wird.

Das Paradox besteht daraus, dass dieses linguistische Laboratorium angesichts der Entnationalisierung ausgezeichnete Ergebnisse hat, während die Staatsverfassung und die Gesetzgebung der Ukraine auf einem hohen europäischen Standard im Bezug auf die nationalen Minderheiten verfasst wurden.

BDD-A32533 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:54:35 UTC)